

Vår ref: Arkiv -429/05
Saksbeh.: GVB, tlf. 38 28 90 03
E-mail:
Deres ref:
Dato: 15.02.2005

Olje- og energidepartementet
pb. 8148 Dep.
0033 OSLO

HJEMFALL NOU 2004:26 - HØRING

Marnardal kommune har følgende høringsuttalelse til Hjemfall NOU 2004:26:

"Marnardal kommune slutter seg til mindretallet Felix, Lund og Nordlunds særmerknader i utredningen idet formannskapet bemerker:

- 1. Det bør være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren, innenfor markedsmessige rammer og i tråd med Hjemfallsutvalgets hovedmandat om å sikre "langsiktig nasjonal hendelfrihet, styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene". Det synes ikke som om flertallet har tatt inn over seg at det saken dreier seg om er eierskapet til landets viktigste naturressurs – vassdragene og til landets viktigste infrastruktur – energiproduksjonen.**
- 2. Flertallets forslag vil bety at dagens kommunale og fylkeskommunale eiere vil få sine nå evigvarende konsesjoner omgjort til tidsbegrensede og med derpå følgende hjemfall til staten av hovedtyngden av verdiene. Det foreslås ingen virkemidler som kan stimulere til kommunalt og regionalt eierskap. Det ytes heller ikke en rettmessig kompensasjon for det tap de lider på hjemfallstidspunktet.**
- 3. Bare de offentlige eiere som raskt selger sine kraftanlegg kan høste en økonomisk fordel, og denne fordel oppstår mest sannsynlig ved salg til utenlandske aktører og bidrar derfor til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll som skulle være en målsetting. Det bør derfor vurderes å gi de private evigvarende konsesjon for dermed å likestille aktørene. Alle nye konsesjoner for så vel offentlige som private gir hjemfall, hvilket også vil være tilfelle med enhver transaksjon på over 1/3 av selskapet.**
- 4. Det kan heller ikke være riktig å gi en tilfeldig, og i dag ukjent konsesjonær en lovbestemt evigvarende eierrettighet til 1/3 av vannkraftanlegget på hjemfallstidspunktet.**
- 5. Kommunen stiller seg uforstående til at private konsesjonærer skal kunne oppnå ny konsesjon på 75 år fra lovens virkningstidspunkt. Dette vil være å forære disse private milliarder av fellesskapets kroner.**

MARNARDAL KOMMUNE

Rådmannen

- 6 Ved ev. hjemfall av private vannkraftverk mener kommunen at 2/3 av eierandelene overføres til den folkevalgte regionen som kraftverket er lokalisert i.
7. Kommunen mener også at saken fortjener en langt grundigere utredning i forhold til hvilken handlefrihet Norge har i forhold til EØS-avtalen.”

Utskrift av møteboken fra formannskapet følger vedlagt.

Med hilsen

Gunhild Vatne Braadland e.f.
ass. rådmann/levkårssjef

Kopi:

MØTEBOK

Politisk organ	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	15.02.05	009/05
Kommunestyret		

Saksbehandler: Per Storetvedt
Telefon nr. : 38 28 90 02

HJEMFALL NOU 2004:26 - HØRING

Vedlegg:

- (T) NOU 2004:26 Hjemfall - Kapittel 1 Sammendrag.
- (U) Energiveteranenes hørings svar.

Bakgrunn

EFTA Surveillance Authority (ESA) har reist spørsmål om hjemfallsreglene, slik de er utformet i dag er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og frie kapitalbevegelser.

På bakgrunn av kritikk over behandlingen av et tidligere forslag fra Olje – og energidepartementet om endring av regelverket, ble Hjemfallsutvalget nedsatt. Utvalgets innstilling er nå sendt på høring med frist 1. mars 2005. Utvalget har hatt følgende sammensetning:

Advokat Tore Vestbakke, leder

Ekspedisjonssjef Per Håkon Høisveen, OED
Avd.dir. Frode Karlsen, FD
Rådgiver Elena Bråten, MOD
Forbundsleder Hans Olav Felix, LO
Adv. Caroline Lund, LVK
Adv. Gunnar Martinsen, EBL
Adv. Kristine Ryssdal, PIL
Regiondirektør Merethe Storødegård, Samarbeidande kraftfylke
Varafylkesordfører Britt S. Nordlund, KS
Adv. Johan Fr. Remmen
Sjeføkonom ars Sørgard

Dagens system.

Dagens regler skiller mellom offentlige og andre aktører. Offentlige aktører (stat, fylkeskommune og kommune) har evigvarende konsesjoner. De øvrige er undergitt reglene om at fall og reguleringer vederlagsfritt skal tilfalle det offentlige etter 60 år. De kommuner der kraftverket ligger (vertskommunen) vil få inntil 1/3, mens resten vil tilfalle staten. Bakgrunnen for dagens system er at myndighetene for 100 år, siden da norsk vannkraft i ble bygget ut i stor stil, så behovet for å forvalte naturressursene til beste for allmennheten. Dette

ønsket man særlig fordi de første utbyggingene var preget av privat og utenlandsk kapital, og dette ga ikke sikkerhet for offentlig styring og kontroll.

Fra 1906 ble det innført konsesjonsplikt og fra 1909 ble hjemfallsretten innført i forhold til private verk.

Hjemfallsinstituttet ble senere supplert med regler om foregrepet hjemfall som innebærer at det er anledning til å la privat konsesjonær få fortsette ut over opprinnelig konsesjonstid der samfunnsøkonomisk hensyn begrunner dette.

Historisk har de offentlige eide kraftselskap i all hovedsak levert strøm til alminnelig forsyning mens de private har produsert kraft til egen kraftkrevende industri. Etter at ny energilov i 1990 medførte en markedsbasert omsetning, er markedet i Norge integrert i Norden og Europa, og kraftsektoren er i dag preget av å være vanlig forretningsvirksomhet hvor også offentlige eiere stiller krav til lønnsomhet m.v.

I et slikt marked mener et samlet utvalg at ulike rammevilkår for aktørene kan svekke konkurransen og verdiskapingen i sektoren og hindre effektiv ressursbruk.

Mandatet – premisser for et fremtidig hjemfallsregime.

Mandatet stiller opp flere premisser for utvalgets vurderinger i valg av løsninger. Hensynet til langsiktig nasjonal handlefrihet, styring og kontroll er en hovedbegrunnelse for et robust hjemfallsinstitutt.

Hensynet til offentlige inntekter, effektiv ressursbruk og hensynet til det rettslige rammeverket, herunder Norges internasjonale forpliktelser er også viktige premisser.

Vurdering av ulike modeller

Utvalget vurderer ulike modeller (herunder også avvikling selv om det er en premiss at hjemfallsinstituttet skal bestå), se sammendragets side 16 og 17.

Utvalgets forslag fremstår deretter med varierende flertalls- og mindretallsforslag som jeg oppsummerer kort i det følgende.

Hjemfallsvilkårets innhold

Flertallet vil at konsesjonæren ved hjemfall skal ha rett til en andel i det hjemfalte anlegg eller til andel av markedsverdi.

Blant flertallet er det ulikt syn på det konkrete innhold i en slik rettighet. Et flertall av flertallet foreslår at den som er konsesjonær på hjemfallstidspunktet, enten denne er offentlig eller private, skal beholde 1/3 av fall og kraftanlegg. Dersom særlige samfunnsmessige hensyn tilsier det kan staten imidlertid innløse også dette, men da mot full erstatning. Et mindretall blant flertallet foreslår en modell med tradisjonelt hjemfall til staten med en kompensasjon til konsesjonæren på 20 % av det hjemfalte markedsverdi.

Mindretallet Felix, Lund og Nordlund, går prinsipielt inn for den såkalte transaksjonsmodellen som innebærer at dagens offentlige eiere beholder sine konsesjoner uavkortet så lenge de vil, med mindre bestemte transaksjoner skjer som vil utløse de

nye reglene med hjemfall. Slike transaksjoner vil for eksempel være et salg av eierandeler. Da vil hjemfall skje 75/60 år etter kjøpet uansett om konsesjonæren da er offentlig eller privat.

Subsidiært går mindretallet inne for den såkalte rettighetsmodellen som innebærer at det innføres tidsbegrensede konsesjoner også for dagens offentlige eiere. Etter at den nyinnførte konsesjonsperioden på 75/60 år er over, skal disse ha en andel i det hjemfalte anlegg på 45%.

Eksisterende private konsesjoner

Flertallet går også inn for i sitt alternativ at nåværende private konsesjonærer på lovtidspunktet skal få fornyet konsesjon på 75 år på linje med den nye konsesjonstiden for offentlig eide anlegg.

Mindretallet på tre går imot dette og begrunner det med at dette i tilfelle vil være en overføring av milliardverdier fra staten til private som er unødvendig sett i relasjon til de forventninger private har hatt ved å begi seg inn i denne type virksomhet.

Konsesjonstiden lengde

Flertallet går inn for konsesjonsperioder på 75 år, mens mindretallet mener 60 år er passende.

Forholdet til EØS

Felix, Lund og Nordlund mener det er oppstått en uklar rettslig situasjon i forholdet mellom norsk rett og EØS-avtalen, og ber den norske stat avklare dette med ESA før endelig hjemfallsmodell velges.

Særlig viktig er dette sett i forhold til at den daværende regjering i forbindelse med vedtakelsen av EØS-avtalen forsikret Stortinget om at konsesjonsreglene (herunder hjemfallsinstituttet) falt utenfor EØS-avtalens virkeområde da avtalen ble vedtatt i Stortinget. Jeg viser også til mindretallet Storødegård som sier at dersom man ser bort fra Norges (eventuelle) folkerettslige forpliktelser taler de beste grunner for i det vesentlige å bevare dagens hjemfallsordning.

Forhold for Marnardal kommune

Dersom det blir innført hjemfall på de anlegg som ligger i kommunen er forholdet det at kommunen som vertskommunen vil få andeler av de verk som hjemfaller. I tillegg vil kommunene som eier i AE as få sin eierandel av de anlegg som eies på hjemfallstidspunktet. Dette vil etter forslaget være rettigheter som vil være evigvarende.

Vurderinger

Rådmannens vurderinger sammenfaller med særmerknadene fra mindretallet Felix.Lund og Nordlund slik de fremkommer i vedlegget.

Men jeg finner grunn til å påpeke at dersom det er "Likebehandlingen" som står i fokus, så bør det vurderes om ikke det er et vel så godt grep å la se private eierne, som er pålagt hjemfall og som eier ca 6,5% kraftproduksjonen, få evigvarende konsesjon. Dette vil medføre likebehandling og vil medføre at det ikke gjøres inngrep for de som pr. i dag eier 90 % av kraftanleggene.

For alle framtidige konsesjoner skal hjemfall være regelen, så også ved salg(transaksjonsmodellen), f.eks over 1/3 av anlegget/verket.

Konsesjonslengden bør ikke være lengre enn 60 år, og det bør ikke vær noen grunn til å forlenge de allerede eksisterende konsesjoner som har 60 års levetid. Disse eierne har ikke lidd noe tap, og det er heller ikke grunnlag for erstatninger.

Rådmannens forslag til vedtak:

Marnardal kommune slutter seg til mindretallet Felix, Lund og Nordlunds særmerknader i utredningen idet formannskapet bemerker:

- 1. Det bør være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren, innenfor markedsmessige rammer og i tråd med Hjemfallsutvalgets hovedmandat om å sikre "langsiktig nasjonal hendelfrihet, styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene". Det synes ikke som om flertallet har tatt inn over seg at det saken dreier seg om er eierskapet til landets viktigste naturressurs – vassdragene og til landets viktigste infrastruktur – energiproduksjonen.**
- 2. Flertallets forslag vil bety at dagens kommunale og fylkeskommunale eiere vil få sine nå evigvarende konsesjoner omgjort til tidsbegrensede og med derpå følgende hjemfall til staten av hovedtyngden av verdiene. Det foreslås ingen virkemidler som kan stimulere til kommunalt og regionalt eierskap. Det ytes heller ikke en rettmessig kompensasjon for det tap de lider på hjemfallstidspunktet.**
- 3. Bare de offentlige eiere som raskt selger sine kraftanlegg kan høste en økonomisk fordel, og denne fordel oppstår mest sannsynlig ved salg til utenlandske aktører og bidrar derfor til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll som skulle være en målsetting. Det bør derfor vurderes å gi de private evigvarende konsesjon for dermed å likestille aktørene. Alle nye konsesjoner for så vel offentlige som private gir hjemfall, hvilket også vil være tilfelle med enhver transaksjon på over 1/3 av selskapet.**
- 4. Det kan heller ikke være riktig å gi en tilfeldig, og i dag ukjent konsesjonær en lovbestemt evigvarende eierrettighet til 1/3 av vannkraftanlegget på hjemfallstidspunktet.**
- 5. Kommunen stiller seg uforstående til at private konsesjonærer skal kunne oppnå ny konsesjon på 75 år fra lovens virkningstidspunkt. Dette vil være å forære disse private milliarder av fellesskapets kroner.**
- 6. Kommunen mener også at saken fortjener en langt grundigere utredning i forhold til hvilken handlefrihet Norge har i forhold til EØS-avtalen.**

Behandling i Formannskapet - 15.02.2005:

Finn Skuland foreslo som nytt pkt. 6 (rådmannens forslag til pkt. 6 blir pkt. 7):

- 6. Ved ev. hjemfall av private vannkraftverk mener kommunen at 2/3 av eierandelene overføres til den folkevalgte regionen som kraftverket er lokalisert i.**

Rådmannens forslag med Skulands tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtaket lyder da:

Marnardal kommune slutter seg til mindretallet Felix, Lund og Nordlunds særmerknader i utredningen idet formannskapet bemerker:

1. Det bør være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren, innenfor markedsmessige rammer og i tråd med Hjemfallsutvalgets hovedmandat om å sikre "langsiktig nasjonal hendelfrihet, styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene". Det synes ikke som om flertallet har tatt inn over seg at det saken dreier seg om er eierskapet til landets viktigste naturressurs – vassdragene og til landets viktigste infrastruktur – energiproduksjonen.
2. Flertallets forslag vil bety at dagens kommunale og fylkeskommunale eiere vil få sine nå evigvarende konsesjoner omgjort til tidsbegrensede og med derpå følgende hjemfall til staten av hovedtyngden av verdiene. Det foreslås ingen virkemidler som kan stimulere til kommunalt og regionalt eierskap. Det ytes heller ikke en rettmessig kompensasjon for det tap de lider på hjemfallstidspunktet.
3. Bare de offentlige eiere som raskt selger sine kraftanlegg kan høste en økonomisk fordel, og denne fordel oppstår mest sannsynlig ved salg til utenlandske aktører og bidrar derfor til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll som skulle være en målsetting. Det bør derfor vurderes å gi de private evigvarende konsesjon for dermed å likestille aktørene. Alle nye konsesjoner for så vel offentlige som private gir hjemfall, hvilket også vil være tilfelle med enhver transaksjon på over 1/3 av selskapet.
4. Det kan heller ikke være riktig å gi en tilfeldig, og i dag ukjent konsesjonær en lovbestemt evigvarende eierrettighet til 1/3 av vannkraftanlegget på hjemfallstidspunktet.
5. Kommunen stiller seg uforstående til at private konsesjonærer skal kunne oppnå ny konsesjon på 75 år fra lovens virkningstidspunkt. Dette vil være å forære disse private milliarder av fellesskapets kroner.
6. Ved ev. hjemfall av private vannkraftverk mener kommunen at 2/3 av eierandelene overføres til den folkevalgte regionen som kraftverket er lokalisert i.
7. Kommunen mener også at saken fortjener en langt grundigere utredning i forhold til hvilken handlefrihet Norge har i forhold til EØS-avtalen.

Utskrift sendes:

~~Olje- og energidepartementet, postboks 8148 Dep., 0033 Oslo~~

Kommunenes Sentralforbund, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo

LVK, postboks 471 Sentrum, 0105 Oslo